

Nr 135.

Av herr **Lübeck m. fl.**, om höjning av den utav Kungl. Maj:t föreslagna avlöning åt chefen för kommerskollegium samt åt byråchefer vid nämnda ämbetsverk.

I statsverkspropositionen till innevarande års riksdag har Kungl. Maj:t under riksstatens sjunde huvudtitel i fråga om ny stat för kommerskollegium föreslagit, att generaldirektören och chefen för kommerskollegium skulle åtnjuta arvode av 15,000 kronor för år och att byråchefers avlöning skulle fastställas till 8,100 kronor.

Mot storleken av dessa avlöningsbelopp torde kunna framställas väsentliga erinringar. Redan vid frågans tidigare behandling har också den meningen gjorts sig gällande, att avsevärt högre avlöning vore erforderlig för att kunna tillförsäkra kommerskollegium ledande arbetskrafter av sådant värde, som behövas för handhavandet av inom kollegii verksamhetsområde fallande ämbetsuppgifter, ofta av synnerligen invecklad och svårbedömlig beskaffenhet.

Beträffande *generaldirektörens* avlöningsförmåner hava kommerskollegii-kommittén och departementalkommittéerna uttalat, att kommittéerna icke ansett sig kunna stanna vid den för generaldirektörsgraden vanliga avlöningen. Med anledning av befattningens betydelse och de tyngande förpliktelser i representativt avseende, som komme att åligga generaldirektören, hade kommittéerna helst önskat att för honom föreslå samma löneförmåner, som då tillkommo de i detta avseende högst ställda cheferna, eller 20,000 kronor. Detta belopp vore emellertid, enligt vad kommittéerna uttalat, tillmätt delvis med hänsyn till att vederbörande befattningshavare förordnas endast för viss tid. Då en sådan anordning icke syntes lämplig i förevarande fall, hava kommittéerna stannat vid en avlöning av 15,000 kronor.

I denna fråga har löneregleringskommittén, som medgivit, att synnerligen stora anspråk måste ställas på innehavaren av chefsbefattningen ämbetsverket, anslutit sig till förslaget om en avlöning av 15,000 kronor. Kommittén har emellertid samtidigt framhållit, att avlöningen borde utgå i form av arvode och att chefsbefattningens innehavare allenast borde förordnas på viss tid, allt i likhet med vad som städse bestämts beträffande de centrala ämbetsverkens chefer i likartade fall.

Kungl. Maj:t har, under betonande av chefsbefattningens betydelse, anslutit sig till löneregleringskommitténs uttalanden.

I avseende å behandlingen av nu föreliggande avlöningsfråga torde kunna pekats på vissa särskilt anmärkningsvärda omständigheter.

Å ena sidan har från alla håll enstämmigt och med styrka betonats, vilka stora anspråk som måste ställas på kommerskollegii chef med hänsyn till kollegiets vittomfattande ämbetsuppgifter, och ifrån de båda förslagsställande kommittéerna har uttalats önskemål om att han måtte i avlöningshänseende jämnställas med de i detta avseende högst ställda cheferna. Å andra sidan hava omförmälda kommittéer ansett hinder härför möta i den omständigheten att kollegiets chef icke — såsom för dessa verkchefer vore fallet — borde förordnas allenast för viss tid. Detta hinder har sedermera undanröjts av löneregleringskommittén. Men Kungl. Maj:t har likvisst icke ansett den allmänt erkända betydelsen av den ifrågavarande ämbetsbefattningen påkalla, att densamma i avlöningshänseende jämnställes med andra motsvarande befattningar.

Detta synes innebära en uppenbar inkonsekvens. Avlöningen för kommerskollegii chef bör givetvis, därest den fastställs i form av arvode, utgå med minst samma belopp, som gäller för andra lika krävande befattningar inom statsförvaltningen, och bör sålunda fastställas till 20,000 kronor.

Beträffande den tidigare behandlingen av frågan om *byråchefernas* (kommersrådets) avlöning lämnar statsrådsprotokollet följande meddelanden. Inom kommerskollegiikommittén och departementalkommitterade, vilkas majoritet förordade högre avlöning — 10,000 kronor — åt chefen för sjöfartsbyrån, yrkade en minoritet, att en avlöning av samma storlek skulle tillkomma jämväl cheferna för handels-, industri- och bergsbyråerna. Kommerskollegium uttalade i sitt utlåtande önskvärdheten utav att en högre avlöning än den för befattningshavare i byråchefsgarden i vanliga fall utgående kunde ställas till förfogande för samtliga ovannämnda byråchefer, men fann likväl tillräckligt starka skäl för avvikelse från normallönen föreligga allenast i fråga om chefen för sjöfartsbyrån. Löneregleringskommittén

har däremot ansett, att samtliga byråchefer borde åtnjuta avlöning efter enahanda grunder, som gällde för motsvarande befattningshavare inom de enligt den s. k. statskontorstypen lönereglerade centralämbetsverken, d. v. s. 8,100 kronor.

Departementschefen har uttalat, att, med hänsyn till vikten och omfattningen av byråchefernas ämbetsuppgifter, vissa skäl syntes tala för att tilldela dessa ämbetsmän en högre lön än den för byråchefegrad eljest utgående. Departementschefen har emellertid funnit betänkligheter möta mot att för viss tjänstegrad inom ett centralverk tillämpa andra lönesatser än de för motsvarande grad i allmänhet gällande inom övriga verk. Än mindre lämpligt vore att inom ett ämbetsverk fastställa högre avlöning för en byråchef än för de övriga, något som även tidigare berett lönetekniska svårigheter. Det vore även vanskligt att göra någon på objektiva grunder fotad åtskillnad i fråga om de olika byråchefsposternas allmänna betydelse för de näringsgrenar de företräda. Med hänsyn härtill tillstyrkte departementschefen att lönerna till samtliga byråchefer utgå efter eljest gällande grunder.

Häremot tillåter jag mig först erinra om att ifrågavarande lönebelopp redan av kommittéerna för åtskilliga år sedan tydligen ansågos knappt tillrädda och att kommittéerna ej tvekade att föreslå olika löner för de olika byråcheferna. Att under nuvarande förhållanden, med på alla områden växande normallöner och stegrad konkurrens med den enskilda industrien, från vilken åtskilliga av kommerskollegii ledande befattningar måste rekryteras med verkligt dugande krafter, bestämma normallönerna särskilt för handels-, industri-, bergs- och sjöfartsbyråernas chefer till 8,100 kronor synes mig innebära ett underskattande av de uppgifter, som åligga dessa för vårt näringslivs utveckling ytterst betydelsefulla befattningar. Det synes mig ändamålsenligt att höja dessa belopp till förslagsvis 12,000 kronor. Jämväl för de båda övriga byråcheferna synas lönerna vara för knappt tillrädda, men kan jag icke lika bestämt uttala mig om det lämpliga lönebeloppets storlek.

I den mån staten mer och mer utvecklar sin affärsdrivande verksamhet samt sin ledande och kontrollerande befattning med näringslivet i övrigt, blir staten också i växande grad nödsakad att tillämpa den enskilda verksamhetens friare normer vid bestämmande av de ledande tjänstemännens löner. Rekryteringsmöjligheterna måste bliva en mera väsentlig faktor för löneregleringen än hittills varit fallet, om ifrågavarande tjänster skola kunna besättas med så kvalificerade krafter, som näringslivets utveckling och lan-

dets bästa kräva. Nu få i stället lönerna för lika benämnda tjänstemän i andra centrala verk och inom samma verk samt förmenta lönetekniska svårigheter spela en — såsom jämväl av departementschefens yttrande framgår — avgörande roll vid lönernas nivellerande.

Vid innevarande riksdag komma som bekant omfattande löneregleringsförslag för statens kommunikationsverk — järnvägar, vattenfallsverk, telegraf och post — att föreläggas till avgörande. Det är för närvarande icke känt, huru dessa förslag komma att ställa sig för befattningshavare med högre teknisk, industriell och kommersiell kompetens, men man torde hava anledning vänta en väsentlig stegring av dessa befattningshavares löner. Under sådana förhållanden torde det befinnas lämpligt att med slutbehandlingen av lönestaten för kommerskollegium får anstå till dess löneförslaget för kommunikationsverken föreligger. Vid jämförelse mellan dessa förslag skall med all sannolikhet tydligare framstå det kloka och skäliga i en större löneförhöjning till kommerskollegii ledande tjänstemän än den Kungl. Maj:ts förslag avser, och vi hemställa, att liknande hänsyn må tagas vid fastställande av lönerna jämväl till en del andra befattningshavare, såsom byrådirektörer, inspektörer, byråingenjörer och sekreterare.

På grund av vad sålunda anförts få vi vördsamt föreslå,

att riksdagen vid fastställande av ny stat för kommerskollegium måtte bestämma lönen för generaldirektören till 20,000 kronor och för byråcheferna å handels-, industri-, bergs- och sjöfartsbyråerna till 12,000 kronor samt att jämväl i fråga om övriga byråchefer och en del andra befattningshavare måtte tagas under övervägande en höjning av de i Kungl. Maj:ts förslag upptagna lönerna.

Sven Lübeck.

Arvid Lindman.

Alex. Thore.